

แนวทางการออกแบบการเคลื่อนไหวจากแนวคิดความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง

ขวัญชนก โชติมุกตะ

email: quanchanok23@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความหัวข้อ “แนวทางการออกแบบการเคลื่อนไหวจากแนวคิดความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหากระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดของความกดดันในสตรีที่ได้รับการเอาเปรียบและความกดขี่ข่มเหงจากครอบครัว โดยผู้วิจัยจะนำเสนอเรื่องราวที่มาจากชีวิตจริงของสตรี 3 คนที่กระทำความผิดในคดีความผิดต่อชีวิตผ่านรูปแบบของการแสดงละครกายภาพและการเต้นในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่เข้าร่วมกัน ซึ่งยังไม่มีผู้สร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์คนใดในประเทศไทยนำเสนอประเด็นนี้ โดยสืบค้นมาจาก เอกสารตำรา การสัมภาษณ์ และการสำรวจข้อมูลภาคสนาม เพื่อหากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็น 4 องค์ คือ องค์ที่ 1 สตรีที่ถูกบังคับให้ก่อคดีฆ่า โดยใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ในลักษณะที่มีบุรุษหลาย ๆ คนมากระทำต่อสตรีเพียงคนเดียว องค์ที่ 2 สตรีที่ถูกสามีทุบตี จึงเป็นสาเหตุให้ก่อคดีฆ่า โดยใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) ในเทคนิคของการหดตัวและยืดตัว (Contraction and Release) องค์ที่ 3 สตรีที่ถูกสามีนอกใจและได้รับความกดดัน จึงเป็นสาเหตุให้ก่อคดีฆ่า โดยใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ในลักษณะที่มีการสัมผัสเนื้อต่อกัน (Body Contact) องค์ 4 แต่งขึ้นโดยผู้วิจัยเกี่ยวกับความคิดของสตรีทั้ง 3 คนหลังจากการก่อคดีความผิดต่อชีวิตที่ยังมีความทรงจำที่ไม่ดีจากเรื่องราวต่าง ๆ ที่ยังหลอกหลอนอยู่ในปัจจุบัน ใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) และ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ในเทคนิคของการหดตัวและยืดตัว (Contraction and Release) และ ในลักษณะที่มีการสัมผัสเนื้อต่อกัน (Body Contact) โดยผู้วิจัยได้พัฒนามาจากฐานข้อมูลที่มาจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังจริงทั้ง 3 ท่าน การคัดเลือกนักแสดงผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกนักแสดงที่มีความสามารถทางด้านการแสดงและการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อการแสดง ลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้ดูแล้วมีความกดดัน อึดอัด และไม่เป็นอิสระ การวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้เป็นการรวบรวมความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ค้นหากระบวนการออกแบบการแสดงจากการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศิลปกรรมจากหลากหลายสาขาวิชา อาทิ ทัศนศิลป์ และนาฏศิลป์ ในกระบวนการทดลองนาฏศิลป์สร้างสรรค์ครั้งนี้ และเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษากระบวนการออกแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการออกแบบ ความกดดัน ผู้หญิง

“Choreographing Dance Movements from the Concept of ‘Females’ Pressure Leading to Murder”

Quanchanok Chotimukta

email: quanchanok23@gmail.com

Abstract

The objective of “Choreographing Dance Movements from the Concept of ‘Females’ Pressure Leading to Murder” is to explore creative processes based on the idea of pressures on women who are taken advantage of and abused by her family. The performance is developed through physical theatre and postmodern dance, based on three real-life stories of women who have committed fatal offenses – a topic as of yet unexplored by any Thai creative dancers. Data is obtained through academic papers interviews and field research in order to explore the creative process of the performance. The structure is summarized into 4 acts: Act 1, the woman was pressured by her family to commit murder, using Pina Bausch’s technique of men contact a woman’s body; Act 2, the woman was physically abused by her husband, leading her to retaliate by committing murder, using Martha Graham’s technique on contraction and release. Act 3, the woman whose husband had an affair, and thus pressured into committing murder, using Pina Bausch’s technique on body contact; Act 4 is a fictional story created by the researcher based on the thoughts of the three women who have committed murder, still traumatized from past events which still haunt them to this present day, using Martha Graham’s and Pina Bausch’s technique on contraction and release and body contact. In casting, actors were casted based on their acting and physical movement capabilities. The choreography in the piece was designed to reflect feelings of discomfort, awkwardness, and being constrained. This research is an integration of various fields of expertise related to the arts, such as fine arts and dance, in exploration of devising choreography for this experimental creative dance piece, which will benefit future studies.

Keywords: Creative guideline, Pressure, Female

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันเพศหญิงได้รับสิทธิมากขึ้นที่จะเรียกร้องถึงความเท่าเทียม ดังนั้นจึงมีสตรีมากมายที่มักเรียกร้องสิทธิในเรื่องของการเอาต์เอาเปรียบสตรี ได้แก่ พฤติกรรมที่สามีนอกใจจากภรรยาเป็นพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมและเป็นการเอาต์เอาเปรียบสตรี จึงมีการหย่าร้างเกิดขึ้นในหลาย ๆ ครอบครัวที่แต่งงานแล้ว และในกรณีหนักที่สุดคือการที่สตรีมีความหึงหวงเป็นอย่างยิ่งและเกิดความคับแค้นใจจึงทำให้เกิดเหตุการณ์ที่สตรีอาจฆ่าสามีของตนเอง

สาเหตุของการฆ่าสามีของสตรีมีอีกสาเหตุหนึ่งคือ โดนสามีทำร้ายทุบตี ช่มชู้ ในเรื่องต่าง ๆ สตรีผู้เป็นเพศที่อ่อนแอกว่าจึงอาจหาทางแก้โดยการจ้างวานบุคคลอื่นให้จัดการกับสามีแทนตน ซึ่งกรณีนี้ถ้ามองในมุมมองของคนทั่วไปคล้ายกับการป้องกันตัว โดยนายแพทย์ อภิชาติ แสงสิน ได้ให้ความเห็นจากประสบการณ์ที่ได้รักษากลุ่มผู้หญิงกลุ่มนี้ว่า “ผู้หญิงบางรายเมื่อถูกระงับการกระทำอย่างหนึ่งแล้ว ก็คล้ายกับมีความ ‘จนตรอก’ โดยหาทางออกให้ตัวเองไม่ได้จึงเกิดภาวะ ‘Fight or Flight’ คือ ‘สู้หรือหนี’ สำหรับผู้หญิงที่สู้จึงเป็นกลุ่มที่ตัดสินใจทำคดีฆ่า” (อภิชาติ แสงสิน, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2560) ซึ่งสาเหตุเหล่านี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของสาเหตุความกดดันที่ทำให้สตรีที่ถูกสามีทำร้าย จึงทำร้ายสามีกลับด้วยการจ้างวานบุคคลอื่นให้ฆ่าสามีของตนเอง เพื่อป้องกันการถูกทำร้ายในครั้งต่อไป

จากสถิติก่อคดีความผิดต่อชีวิตของสตรีนับว่ายังอยู่ในระดับน้อยกว่าบุรุษมาก โดยคุณปวีณา หงสกุล ได้ให้ความเห็นว่า “สตรีโดยส่วนใหญ่แล้วมิได้เป็นฝ่ายที่กระทำ แต่สตรีเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำอยู่เสมอ ๆ” (ปวีณา หงสกุล, สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2560) เพราะสถิติของคดีนั้นโดยส่วนใหญ่เป็นสามีฆาตรรยามากกว่าภรรยาฆ่าสามี โดยในปี พ.ศ. 2552 มีชาวคดีภรรยาฆ่าสามี 24 ชาว จาก 123 ชาวที่เกี่ยวกับสามีภรรยาฆ่ากัน ในปี พ.ศ. 2553 มีชาวคดีภรรยาฆ่าสามี 18 ชาว จาก 124 ชาวที่เกี่ยวกับสามีภรรยาฆ่ากัน ในปี พ.ศ. 2556 มีชาวคดีภรรยาฆ่าสามี 12 ชาวจาก 97 ชาวที่เกี่ยวกับสามีภรรยาฆ่ากัน โดยเหตุผลของการฆ่านั้นโดยส่วนใหญ่มาจากสาเหตุ ถูกสามีทำร้ายร่างกาย หึงหวง ขัดแย้งเรื่องทรัพย์สินและหนี้สิน และการถูกดูถูกเหยียดหยาม เป็นต้น (มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล, มติชนออนไลน์, 26 ธันวาคม 2559) โดยจากงานวิจัย เรื่อง ประสบการณ์การฆ่าสามี/คู่ครองของผู้หญิง : แนวคิดสตรีนิยม ได้สรุปการให้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่า เกิดจากระบบชายเป็นใหญ่ครอบงำ และควบคุมชีวิตของผู้หญิง ปัจจุบันผู้หญิงมีอำนาจทางเศรษฐกิจแต่ยังคงถูกสามีกดขี่ ผู้หญิงที่ฆ่าสามีถูกสังคมตีตราว่าเป็นคนผิดคนเลว การฆ่าสามีเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการแก้ไขปัญห ผู้หญิงฆ่าสามีเพราะถูกกดขี่ ถูกกระทำ ถูกเอาเปรียบ และไม่มีความช่วยเหลืออย่างแท้จริง การฆ่าสามีอาจทำให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากระบบอำนาจชายเป็นใหญ่ แต่ผู้หญิงก็ต้องตกเป็นเหยื่อของอำนาจอื่นภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ การศึกษาคดีผู้หญิงฆ่าสามีด้วยแนวคิดสตรีนิยมแตกต่างจากแนวคิด/ทฤษฎีอื่น ๆ (วิลาวัลย์ ชาดา, 2556 : 215 - 222) ดังจะเห็นได้ว่าผลสรุปของวิจัยดังกล่าวเกี่ยวกับสาเหตุของการฆ่าสามีนั้นโดยส่วนใหญ่เกิดจากการถูกกดขี่ การถูกกระทำก่อน และการถูกเอาต์เอาเปรียบ อันเนื่องมาจากสังคมไทยที่ยังคงปลูกฝังในระบบอำนาจชายเป็นใหญ่ให้คนรุ่นหลังอยู่

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ได้กล่าวว่า นักอาชญาวิทยาศึกษาพบว่า จำนวนอาชญากรรมหญิงมีโอกาสเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเหตุที่หญิงมีแนวโน้มการทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสูงขึ้น เพราะในช่วงที่ผ่านมามีการเรียกร้องสิทธิสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ การที่ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันทางกฎหมาย ติดต่อธุรกิจการค้าได้อย่างกว้างขวาง ทำให้สามารถมีช่องทางการก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินเพิ่มขึ้นเช่นกัน (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551 : 112 - 113) ซึ่งการก่ออาชญากรรมของสตรีเป็นการก่ออาชญากรรมประเภทที่สี่ คือ อาชญากรรมกระทำความผิดด้วยความรุนแรงตามสถานการณ์ (situational violent offenders) ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้กระทำผิดเพราะเหตุการณ์พาไป โดยเหยื่ออาชญากรรมมักจะเป็น ญาติพี่น้อง คู่สมรส หรือคนที่รู้จักคุ้นเคยกัน (อันณพ ชูบำรุง, 2532 : 89) ซึ่งเป็นประเภทที่เชื่อมโยงกับงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์นี้เป็นอย่างยิ่ง โดยการพยากรณ์แนวโน้มทิศทางการอาชญากรรมในสังคมโลกบ่งชี้ว่าในทศวรรษหน้า ผู้หญิงจะกระทำความผิดมากขึ้น (Schmallegger อ้างใน จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551 : 114) เมื่อพิจารณาจากข่าวในช่วง 4-5 ปีนี้มีความเป็นจริงที่สตรีที่มีการศึกษาสูงได้ก่อคดีอาชญากรรมโดยการฆ่า ไม่ว่าจะเป็นการลงมือกระทำด้วยตนเองหรือการจ้างวานบุคคลอื่นฆ่า โดยข่าวที่เป็นข่าวโด่งดังได้แก่ข่าวของ นายจักรกฤษณ์ พนิชย์ผาติกรรม (เอ็กซ์ จักรกฤษณ์) นักยิงปืนทีมชาติที่มีข่าวเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายภรรยาที่เป็นถึง แพทย์หญิง ณิชวดี ภูเจริญยศ (หมอนิม) และท้ายที่สุดก็ถูกภรรยาของตนจ้างวานฆ่า

โดยในการแสดงสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้วิจัยนี้ได้มุ่งประเด็นของเพศหญิงในปัจจุบันที่ได้รับการเอาต์เอาเปรียบจากเพศชาย โดยโครงเรื่องจากการสัมภาษณ์เรื่องในชีวิตจริงของผู้ต้องขังหญิงในคดีความผิดต่อชีวิต ณ ทัณฑสถานหญิงกลาง แขวงลาดยาว เขต

จตุจักร แล้วพบว่ามีเรื่องราวจากผู้ต้องขังหญิง 2 จาก 3 คนที่ตัดสินใจสั่งฆ่าสามีเพราะการเอาใจเปรียบจากบุรุษ ดังเช่น ในกรณีที่ 1 คือ การที่ครอบครัวของสตรีบังคับให้สตรีฆ่า กรณีที่ 2 คือ สตรีถูกสามีทุบตีจึงฆ่าสามีตนเอง ส่วนกรณีที่ 3 คือ สามีไปมีผู้หญิงอื่นและได้ฆ่าสามีด้วยความหึงหวง

การสร้างสรรคงานในประเด็นของความกดดันที่ทำให้สตรีกลายเป็นฆาตกรนี้ยังไม่ค่อยมีในงานศิลปะหลายด้าน อาทิ ด้านทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ นั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังไม่มีศิลปะแขนงใดได้ทำการตีแผ่ประเด็นนี้ได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงต้องการนำประเด็นนี้มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์เพื่อนำประเด็นนี้มาเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในการทำให้เกิดความกดดันในสตรีที่นำไปสู่การก่อคดีฆ่าและมีความคาดหวังว่าวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้จะสามารถเป็นงานที่สามารถให้ความรู้เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาทำการศึกษาได้นำไปต่อยอดความรู้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อค้นหาแนวทางการออกแบบท่าเต้นที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสตรีที่มีความกดดันจากครอบครัวซึ่งทำให้เกิดการก่อคดีฆ่า

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การเก็บข้อมูลงานวิจัย จากบทความเรื่อง “แนวทางการออกแบบการเคลื่อนไหวจากแนวคิดความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง” ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการละคร ข้อมูลเกี่ยวกับละครโม้ม (Mime) ซึ่งแยกออกเป็นละครกายภาพด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางนาฏศิลป์ ได้แก่ ทฤษฎีการเคลื่อนไหวโดยใช้หลักการของลาบาน (Laban's Theory) ทฤษฎีนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post Modern) ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีการสร้างสรรคงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยของ พินา บาอซ์ (Pina Bausch) ทฤษฎีการสร้างสรรคงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminism)

1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกประเภทของการสัมภาษณ์ไว้เพียงรูปแบบเดียว คือ การสัมภาษณ์แบบรายบุคคล ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ทำให้ผู้วิจัยสามารถได้รับข้อมูลโดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องในงานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลงานสร้างสรรค์นี้

1.3 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ร่วมชมการแสดงและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ สังเกตการณ์ผลงานหลากหลายแขนงทั้งในประเทศและต่างประเทศ และนำมาวิเคราะห์แนวทางการออกแบบลีลาการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ในงานวิจัย

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกตการณ์การสร้างสรรค

2.2 ผู้วิจัยสร้างสรรคผลงานโดยพิจารณาแต่ละส่วนของการแสดงให้เกิดการเข้าใจเรื่องราวของตัวละครที่ชัดเจน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างลีลาการออกแบบผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรคตามหลักการขององค์ประกอบนาฏศิลป์โดยจะยกตัวอย่างจากนาฏศิลป์สร้างสรรคที่สื่อถึงการถูกญาติพี่น้องบังคับฆ่า การถูกทำร้ายทุบตี และการถูกสามีนอกใจดังนี้

การออกแบบลีลานาฏศิลป์

การออกแบบลีลานาฏศิลป์สร้างสรรค คือ การสรรหาท่าทางลีลาเพื่อนำเสนอออกมาให้เป็นรูปแบบใหม่ เพื่อให้มีความน่าสนใจและเพื่อการทดลองทำนอกกรอบรูปแบบท่าทางเดิม ซึ่งอาจจะเป็นการพัฒนาลีลาท่าทางจากรูปแบบเดิมไปสู่รูปแบบอื่นที่อาจมีความพิสดารและท้าทายกว่าหรือมีความเป็นอิสระมากกว่า โดยท่าทางเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องทำให้มีความสวยงามด้านเดียว แต่อาจทำให้เห็นถึง

ที่มาของกระบวนการท่าทางและพลังหรือความเข้มข้นของการทำท่าที่ชัดเจนขึ้นในการออกแบบลีลานาฏศิลป์สร้างสรรค์สะท้อนความกดดันที่นำไปสู่การเป็นฆาตกรหญิง ผู้วิจัยจะต้องออกแบบท่าทางที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางด้านความกดดันของเพศหญิง ซึ่งจะต้องมีลีลาท่าทางที่ไม่เป็นอิสระ มีลักษณะที่ถูกกดขี่ข่มเหง ถูกกั้นแกล้ง ถูกประณาม ถูกรังแก ทำให้ตัวละครมีความอึดอัด ที่ส่งผลให้เกิดความเครียด และความกดดัน เป็นต้น

การแสดงในองก์ที่ 1 ในช่วงท้ายเป็นรูปแบบของสตรีได้รับการกดขี่ข่มเหง ดังนั้นลีลาและองค์ประกอบทางนาฏศิลป์ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการออกแบบของ พินา บาซ์ (Pina Bausch) ที่สตรีได้รับความกดดันจากบุรุษ มีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 1 : ภาพสตรีถูกบุรุษจับมือบังคับให้สตรีเป็นคนฆ่า
ที่มา : ขวัญชนก โชติมุกตะ, (2560)

ภาพนี้เป็นภาพการถูกกระทำของสตรีในช่วงท้ายสุดขององก์ 1 คือการทำให้สตรีก่อคดีฆ่า โดยบุรุษทั้งหมดบังคับให้สตรีถือปืนและจับมือให้สตรีลั่นไกปืนเพื่อฆ่า

การแสดงในองก์ที่ 2 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการถูกสามีทำร้าย ดังนั้นลีลาและองค์ประกอบทางนาฏศิลป์เป็นในรูปแบบของการถูกทำร้ายจนทำให้คิดหาวิธีเอาตัวรอดจึงฆ่าสามีเสีย ซึ่งซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการออกแบบของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) ที่ใช้เทคนิคการหดตัวและยืดตัว (Contraction and Release) มีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 2 : ภาพสตรีถูกสามีทำร้าย
ที่มา : ขวัญชนก โชติมุกตะ, (2560)

ภาพนี้เป็นลีลาท่าทางการหดตัวและยืดตัวของทั้งนักแสดงหญิงและนักแสดงชาย โดยนักแสดงชายใช้เท้าวางไปที่กลางหลังของนักแสดงหญิง ที่ทำให้มองเห็นว่าตัวละครที่เป็นสตรีกำลังโดนบุรุษทำร้าย

การแสดงในองค์ที่ 3 เป็นเรื่องราวของสตรีที่ถูกสามีนอกใจ มีการออกแบบลีลาท่าทางที่แสดงถึงความอึดอัดคับข้องใจและสร้างความกดดันให้กับตัวละคร มีลักษณะคล้ายกับการออกแบบของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ซึ่งจะสามารถสร้างความรู้สึกให้ผู้ชมได้รับชมได้ รู้สึกอึดอัดร่วมกับตัวละครในกรณีนี้

ภาพที่ 3 : ภาพสตรีมีความกดดันจากสามีและผู้หญิงอื่นที่ได้เหยียดหยามเกียรติตน
ที่มา : ขวัญชนก โชติมุขตะ, (2560)

ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงสตรีได้รับความกดดันจากสามีและผู้หญิงอื่นที่ได้มาหยามเกียรติ โดยสตรีอื่นได้เชิญชวนสามีมาร่วมเพศกันบนหลังของภรรยาในสมรส ทำให้ภรรยาในสมรสเกิดความกดดันทางร่างกายมากขึ้นและได้ตัดสินใจฆ่าสามีและสามีในที่สุด ซึ่งเป็นการกระทำที่แฝงนัยยะสำคัญต่าง ๆ อีกมากมาย

การวิเคราะห์เทคนิคการออกแบบการแสดงของศิลปิน พินา เบาซ์ (Pina Bausch) และ มาธา เกรแฮม (Martha Graham)

เทคนิคการออกแบบการแสดงของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch)

การออกแบบการแสดงของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) โดยส่วนใหญ่จะนิยมออกแบบบทรูปของการแสดงที่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิให้กับสตรี โดยลักษณะของท่าทางการเต้นจะเป็นลีลาท่าทางที่เป็นการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันและมีความเป็นอิสระในการเคลื่อนไหว เป็นการเต้นพร้อมกับการแสดงออกทางอารมณ์และสีหน้า มักจะออกแบบชุดที่ใช้ในการแสดงของสตรีที่เป็นนักแสดงนำในการแสดงนั้น ๆ ให้เป็นโนโตนีแดง ซึ่งมักเป็นชุดที่ใส่สบายมีลักษณะหลวมและไม่นิยมใส่ชุดชั้นใน (Bra) ไว้ด้านใน ซึ่งในบางครั้งอาจทำให้เห็นสรีระภายในของนักแสดงหญิงได้อย่างเปิดเผยแต่มิได้ทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นการอนาจารแต่อย่างใด

เทคนิคการออกแบบการแสดงของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham)

การแสดงโดยส่วนใหญ่ที่ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) ออกแบบนั้นจะมีลักษณะเป็นแดนซ์เธียเตอร์ (Dance Theater) เป็นการเต้นที่มีเรื่องราวเช่นเดียวกับการแสดงละครเวทีนั่นเอง ซึ่งเทคนิคลีลาท่าทางโดยส่วนใหญ่ที่เธอได้ออกแบบนั้นเป็นลักษณะลีลาท่าทางที่มีความแข็งแรง เช่น การวางขาและวางน้ำหนักตัวให้แข็งแรง เป็นต้น และลีลาท่าทางเหล่านี้นำมาใช้กับนักแสดงหญิง มีการใช้ลีลาท่าทางที่เป็นเส้นทแยงมุมต่าง ๆ และรูปทรงที่เป็นลักษณะเหลี่ยมต่าง ๆ คล้ายกับภาพวาดที่อยู่บนผนังของพีรามิดประเทศอียิปต์ นอกจากนั้นแล้วยังมีเทคนิคท่าทางที่เป็นการหดตัวและยืดตัว (Contractions and Release) และท่าทางที่บิดตัวไปมาซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่ปกติ มีการลงรายละเอียดของลีลาท่าทางไปถึงปลายนิ้วและปลายเท้าโดยไม่ยึดจารีตเดิม ได้แก่ การไม่ชี้ปลายเท้าและจุ่มเท้าลงแบบการเต้นบัลเล่ต์ (Ballet) แต่เป็นการงอข้อเท้าขึ้นและให้ปลายเท้าและนิ้วเท้าเข้าหาตัว เป็นต้น ชุดที่ใช้ในการแสดงโดยส่วนใหญ่ มักคลุมถึงปลายเท้า และคลุมตัวและศีรษะทั้งหมดในบางชุดการแสดง

ซึ่งผู้วิจัยได้เลือก 2 ศิลปินนี้เป็นตัวอย่างของการสร้างสรรค์การแสดงเนื่องจากทั้งสองเป็นผู้คิดริเริ่มการแสดงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ของสตรี มีลีลาการออกแบบท่าเคลื่อนไหวและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความน่าสนใจจึงมีความเหมาะสมกับหัวข้อการสร้างสรรคการแสดงของผู้วิจัยนี้

สรุปและอภิปรายผล

แนวทางการออกแบบการเคลื่อนไหวจากแนวคิดความกดดันที่นำไปสู่การเป็นชาตกรหญิง ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและค้นคว้าเพื่อหาแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสรรค์และออกแบบลีลาท่าทางทางนาฏศิลป์ทั้งหมด 4 องค์ของการแสดงซึ่งสามารถสรุปกระบวนการได้ดังนี้

1. องค์ที่ 1 ใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ในลักษณะที่มีบุรุษหลาย ๆ คนมากระทำต่อสตรีเพียงคนเดียว
2. องค์ที่ 2 ใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) ในเทคนิคของการหดตัวและยืดตัว (Contraction and Release)
3. องค์ที่ 3 ใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ในลักษณะที่มีการสัมผัสเนื้อต้องตัวกัน (Body Contact)
4. องค์ที่ 4 ใช้เทคนิคลีลาท่าทางของ มาธา เกรแฮม (Martha Graham) และ พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ในเทคนิคของการหดตัวและยืดตัว (Contraction and Release) และ ในลักษณะที่มีการสัมผัสเนื้อต้องตัวกัน (Body Contact)

ข้อเสนอแนะ

ในการนำโครงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของปुरुชนมาใช้ในการแสดง โดยเฉพาะเรื่องราวที่ทำให้เกิดการสะเทือนใจ ผู้วิจัยจะต้องระมัดระวังโดยหาความรู้เกี่ยวกับการสนทนาและการตั้งคำถามกับผู้มีส่วนร่วม ๆ จึงต้องมีการศึกษาและฝึกฝนเกี่ยวกับจิตวิทยาในการสื่อสารกับบุคคลที่มีปัญหาเหล่านี้ มิฉะนั้นการที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลและต้องพูดคุยเรื่องราวอันน่าสะเทือนใจเหล่านี้ขึ้น อาจทำให้เกิดผลเสียแก่ผู้มีส่วนร่วม ๆ จึงอยากให้ผู้วิจัยท่านอื่น ๆ ตระหนักถึงประเด็นนี้เป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551). **สังคมวิทยาอาชญากรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิลาวัลย์ ขาดดา (2556). **วิทยานิพนธ์ เรื่อง ประสพการณ์การฆ่าสามี/คู่ครองของผู้หญิง : แนวคิดสตรีนิยม (ศศ.ม) สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข**

มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล. **มติชนออนไลน์**, 26 ธันวาคม 2559

อัมณพ ชูบำรุง (2532). **อาชญาวิทยาและอาชญากรรม**. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาษาอังกฤษ

Norbert Servos (2008). **Pina Bausch Dance Theatre**, K. Kieser Verlag . Dr. Klaus Kieser, Munich

Russell Freedman (1998). **Martha Graham : A Dancer's Life**, Clarion Books, New York

สัมภาษณ์

ปวีณา หงสกุล, **สัมภาษณ์**, 20 กรกฎาคม 2560

อภิชาติ แสงสิน, **สัมภาษณ์**, 17 พฤษภาคม 2560